

WWW.SDU.DK/CFB

Sprogvurderingsmateriale til 3-årige, inden skolestart og i børnehaveklassen ©

Dorthe Bleses & Anders Højen
Center for Børnesprog
Syddansk Universitet

VINGSTED, 16.9.2011

WWW.SDU.DK/CFB

KRAV TIL DET NYE MATERIALE

- Skal kunne anvendes til de lovpligtige sprogvurderinger i dagtilbud og i bh.klassen:
 - Individuel vurdering af ét- og tosprogede børns sprog i treårsalderen, inden skolestart og i bh.klassen + klasseset
 - Vurdering af det enkelte barns fra 3 år til bh.klassen
 - Ikke vare mere end 30 minutter
- Skal kunne bidrage til en mere:
 - Måltrettet tilrettelæggelse af den pædagogiske indsats
 - Sammenhængende indsats fra dagtilbud til skole

WWW.SDU.DK/CFB

OVERSIGT OVER MATERIALER

- **Sprogvurderingsmateriale + tilhørende billeder mm.**
 - Forældreskema
 - Registreringsskema
 - Resultat (Interventionsgruppe + Sproglig profil)
- Resultatrapport
- Vejledningsmateriale
- Vejledningsvideoer
- Støttemateriale
- Inspirationsmateriale

WWW.SDU.DK/CFB

OVERBLIK PRÆSENTATION

- **HVILKE** sproglige dimensioner indgår?

WWW.SDU.DK/CFB

SYSTEMATISK REVIEW: NIFL (2008)

- Sproglige prædiktorer for senere læse- og skrivefærdigheder
- 299 artikler (ud af 7.313 artikler)
- Kriterier
 - Måler en eller flere sproglige kompetencer i alderen 0-5 år
 - Sammenlignet med en eller flere læse- og skrivefærdigheder fra 5 år-ældre

WWW.SDU.DK/CFB

PRÆDIKTORER FOR AFKODNING (NIFL, 2008)

Færdighed	Afkodning	Læseforståelse	Stavning	Multivariat signifikans
Bogstavkendskab	++	+	++	Ja
Fonologisk opmærksomhed	+	+	+	Ja
Koncepter relateret til bøger	+	++	+	Sommetider
RAN bogstaver/tal	+	+	IA	Ja
RAN objekter/billeder	+	+	+	Ja
Skrivning/skrive navn	+	+	+	Ja
Talesproglige kompetencer	+	+	+	Sommetider
Fonologisk KTH	-	+	+	Ja
Visuel perception	-	-	+	Nej
Opmærksomhed på print	-	+	NA	IA

Effect sizes: ++ =>0.5
+ =>0.3 - <0.5
- =<0.3

WWW.SDU.DK/CFB

LONIGAN & SHANAHAN, 2010

Table 1
Summary of Predictive Relations Between Code- and Meaning-Related Predictors Measured in Preschool or Kindergarten and Reading Outcomes Measured Across Grades

Study	Predictor Variable	Grade for Reading Outcome							
		K	1	2	3	6	7	10	
MacDonald & Cornwall (1995)	PA								.49/.20*
	PPVT-R								.21/.12*
Radian (2001)	Verbal IQ	.50		.50		.60			
	PA (syllable)	.47		.25		.46			
	PA (rhyme)	.47		.49		.51			
	Orthographic	.40		.47		.44			
Butler et al. (1985)	Psycholinguistic	.44	.40	.49	.47				
	Language	.40	.47	.49	.48				
Walker et al. (1994)	MLU	.55	.36	.58	.43				
	Number of words	.62	.32	.63	.43				
Sénéchal & Lefevre (2002)	PPVT-R	.14		.53					
	Listening comprehension	.16		.38					
	PA	.50		.73					
	Alphabet knowledge	.44		.39					

WWW.SDU.DK/CFB

TALESPROGLIGE PRÆDIKTORER (NIFL, 2008)

Færdighed	Afkodning	Læse-Forståelse*
Generel sprogforståelse	++	++
Receptiv sprogforståelse	++	++
Ekspressive sprogforståelse	+	++
Grammatik	+	++
Definitivisk ordforråd	+	+
Verbal viden	+	+
Verbal IQ	+	+
Receptivt ordforråd	+	-
Lytteforståelse	+	+
Ordforråd (ikke specificeret)	+	+
Ekspressivt ordforråd	-	+
Sprog (ikke specificeret)	-	+

* Generelt lidt højere effect sizes

WWW.SDU.DK/CFB

NARRATIVER

- God kontekst til at sproglig udvikling
 - børn med typisk sprogtilegnelse
 - M. Bamberg & Damrad-Frye, 1991; M. Bamberg & Reilly, 1996; M. G. W. Bamberg, 1987; Berman & Slobin, 1994; Peterson & McCabe, 1983; J. S. Reilly, 1992
 - Børn med atypisk sprogtilegnelse
 - Capps, Kehres, & Sigman, 1998; Capps, Losh, & Thurber, 2000; Liles, 1993; Losh & Capps, 2003; J. Reilly, Klima, & Bellugi, 1990; J. Reilly, Losh, Bellugi, & Wulfeck, 2004; J. S. Reilly, Bates, & Marchman, 1998
- God kontekst til at forudsige læse- og skrivekompetencer
 - Conti-Ramsden, Botting, Simkin, & Knox, 2001; Dickinson & McCabe, 2001; Kaderavek & Sulzby, 2000; Snow, Burns, & Griffin, 1998; Storch & Whitehurst, 2002

WWW.SDU.DK/CFB

NARRATIVER

- God kontekst til at forudsige læse- og skrivekompetencer
 - Conti-Ramsden, Botting, Simkin, & Knox, 2001; Dickinson & McCabe, 2001; Kaderavek & Sulzby, 2000; Snow, Burns, & Griffin, 1998; Storch & Whitehurst, 2002

WWW.SDU.DK/CFB

RAN & LÆSE- SKRIVEFORUDSÆTNINGER

(Swanson et al., 2003)

Variables	Korrelation
RAN & Lydlig opmærksomhed	.36
RAN & Læse enkeltord	.42
RAN & Læse pseudoord	.52
RAN & IQ	.36
RAN & Ordforråd	.26
RAN & Ortografi	.41
RAN & Stavning	.53
RAN & Hukommelse	.27
RAN & Læseforståelse	.60

WWW.SDU.DK/CFB

TEORETISK RAMME

- Sprogvurderingsmaterialets understøtter en socio-kognitiv-kulturel tilgang
 - Materialets sproglige profil gør det muligt at målrette indsatsen og vælge egnet pædagogisk metode til at understøtte barnets sprogtilegnelse
- Udviklingspsykologisk tilgang
- ≠ Empirisk og teoretisk udgangspunkt og metode

WWW.SDU.DK/CFB

OVERSIGT

Dimensioner	Sprogligt område	Alder
Produktivt talesprog	Ordforråd (+ kon.ord.)	
	Ords endelser	
	Sproglig kompleksitet	3 år
	Udtale af sproglyde	3 år
	Historiefortælling	
Receptivt talesprog	Sprogforståelse A+B	
Lydlig opmærksomhed	Skellen af sproglyde	
	Rim	IS, BKL
	Bogstavkendskab	IS, BKL
	Hurtig navngivning	IS, BKL
Kommunikative kompetencer	Kommunikative strategier	

WWW.SDU.DK/CFB

OVERBLIK PRÆSENTATION

- **HVILKE** sproglige dimensioner indgår?
- **HVILKE** metodiske principper er materialet baseret på?
 - Valg af metode til test af de sproglige områder
 - Valg af metode til identifikation af børn med sproglige forskelligheder

WWW.SDU.DK/CFB

OVERORDNEDE BETRAGTNINGER

- Udnytte at alle metoder/rapportører har fordele/ulemper
 - Indirekte testning (via strukturerede tjeklister)
 - baseret på barnets adfærd i naturlige situationer
 - kan inddrage flere sproglige dimensioner
 - Direkte testning (via strukturerede test)
 - mere kontrollerede og sammenlignelige observationer
 - mindre påvirket af "observers paradoks"
 - Forskellige observatører
 - Forældre dybere kendskab til eget barn
 - Pædagoger vurdere børn i sammenligning med andre
- Alle metoder afprøvet i litteraturen med positive resultater

WWW.SDU.DK/CFB

4 PRINCIPPER FOR VALG AF ITEMS

- SES, Etnicitet

WWW.SDU.DK/CFB

FORSKELLIGE METODER

ORD OM HANDLINGER	Ja	Nej
(at) arbejde	☐	☐
bygge	☐	☐
bæne	☐	☐
damse	☐	☐
(at) dele	☐	☐
flange	☐	☐
gemme	☐	☐
give	☐	☐
holde	☐	☐
hoppe	☐	☐
hælde	☐	☐
(at) kilde	☐	☐
klatre	☐	☐
lukke	☐	☐
lytte	☐	☐

- Tjeklister
 - Sprogligt område
 - Ordforråd
 - Endelser,
 - Kompleksitet (3 år)
 - Kommunikative kompetencer
 - Konceptuelt ordforråd til tosprogede børn (ANDERS)
- Udfylder
 - Forældre
 - Pædagoger

WWW.SDU.DK/CFB

FORSKELLIGE METODER

- Strukturerede test (pædagog)
 - Imitation
 - Udtale af sproglyde (3 år)

Nr	Ord	Scoring
1	Mand	☐
2	Barnse	☐
3	Sul	☐
4	Pige	☐
5	Kat	☐
6	Gul	☐

WWW.SDU.DK/CFB

FORSKELLIGE METODER

- **Strukturerede test (pædagog)**
 - Imitation
 - Udtale af sproglyde (3 år)
 - Billedudpegning
 - Sprogforståelse
 - Skelnen af sproglyde (3 år)
 - Rim (IS, Bhk)
 - Bogstavkendskab (IS, Bhk)

No.	Beskrivelse	A	B	C	D
1	Præparation af ordene	☐	☐	☐	☐
2	Spil på den store tavle	☐	☐	☐	☐
3	Spil på bogen	☐	☐	☐	☐
4	Præparation	☐	☐	☐	☐
5	Præparation	☐	☐	☐	☐

WWW.SDU.DK/CFB

FORSKELLIGE METODER

- **Strukturerede test (pædagog)**
 - Imitation
 - Udtale af sproglyde (3 år)
 - Billedudpegning
 - Sprogforståelse
 - Skelnen af sproglyde (3 år)
 - Rim (IS, Bhk)
 - Bogstavkendskab (IS, Bhk)
 - Billedelicitation + tjekliste
 - Historiefortælling
 - Hurtig navngivning

No.	Beskrivelse	A	B	C	D
1	Med handling ved det store	☐	☐	☐	☐
2	Opfølgningsspørgsmål	☐	☐	☐	☐
3	Spørge om ordene i teksten	☐	☐	☐	☐
4	Spørge om ordene i teksten	☐	☐	☐	☐
5	Spørge om ordene i teksten	☐	☐	☐	☐

WWW.SDU.DK/CFB

FORSKELLIGE METODER

Historien
Alle børnene var spændte i dag. De skulle nemlig på skole. For at børnene blev så glade som de var, blev der lavet nogle små bøger. I bøgerne så børnene først en tegning, som var oppe i et træ. Bøgerne så de en sort sø. Til sidst hoppede børnene ned på nogle træstammer, og der syntes de var meget glad, inden de tog hjem, og alle børnene blev meget glade.

- **Strukturerede test (pædagog)**
 - Imitation
 - Udtale af sproglyde (3 år)
 - Billedudpegning
 - Sprogforståelse A
 - Skelnen af sproglyde (3 år)
 - Rim (IS, Bhk)
 - Bogstavkendskab (IS, Bhk)
 - Billedelicitation + tjekliste
 - Historiefortælling
 - Hurtig navngivning
 - Produktionstest
 - Skelnen af sproglyde (IS, Bhk)
 - Sprogforståelse B (IS, Bhk)

No.	Beskrivelse	A	B	C	D
1	Har du set børnene her?	☐	☐	☐	☐
2	Kan du se børnene her?	☐	☐	☐	☐

WWW.SDU.DK/CFB

OPBYGNING: TEST

- **Struktur**
 1. Ingen du går i gang
 - Beskrivelse af testen
 - Det skal du bruge
 - Sådan gør du
 - Scoring
 2. Øvelser
 - (STOPREGEL)
 3. Testen

RIM
INDEN DU GÅR I GANG
Beskrivelse af testen
Barnet skal sætte nogle små bøger på bordet. Børnene skal sætte bøgerne på den rigtige måde. Børnene skal sætte bøgerne på den rigtige måde. Børnene skal sætte bøgerne på den rigtige måde.

ØVELSER
Sæt bøgerne på den rigtige måde. Sæt bøgerne på den rigtige måde. Sæt bøgerne på den rigtige måde.

WWW.SDU.DK/CFB

RÆKKEFØLGE AF TEST

	3 år	Inden skolestart/ Børnehaveklasse	
	Individuel	Individuel	Klasse
1	Ordforråd, endelser, sproglig kompleksitet	Ordforråd, endelser	(Ordforråd, endelser)
2	Skelnen af sproglyde	Rim	Rim
3	Historiefortælling	Historiefortælling	
4	Sprogforståelse	Sprogforståelse (1+2)	Sprogforståelse
5	Udtale af sproglyde	Skelnen af sproglyde	
6		Bogstavkendskab	Bogstavkendskab
7		Hurtig navngivning	
8	Kommunikative strategier	Kommunikative strategier	Kommunikative strategier

WWW.SDU.DK/CFB

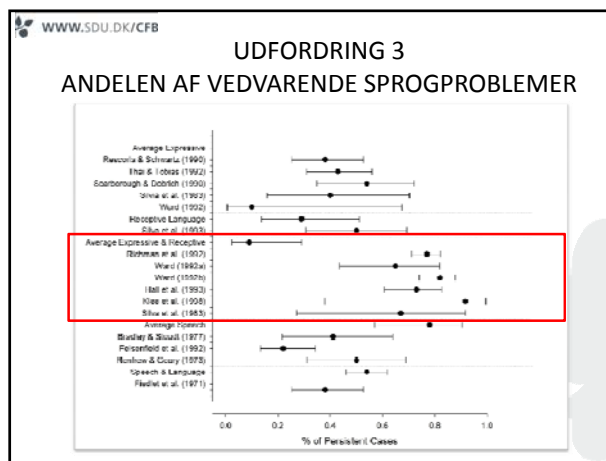
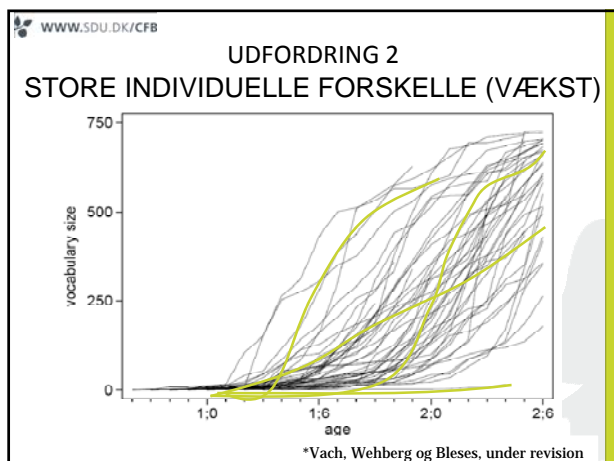
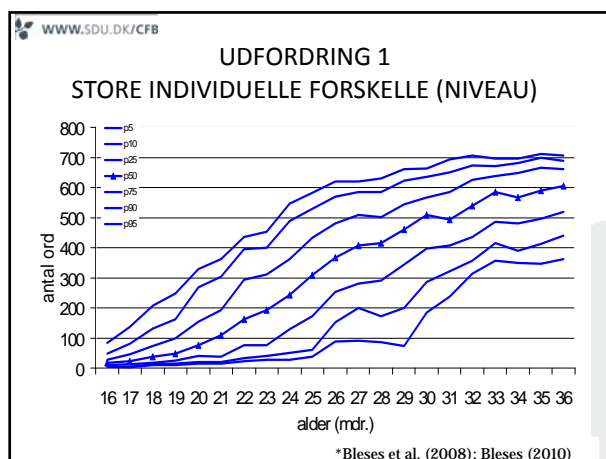
OVERSIGT

Dimensioner	Sprogligt område	Alder	Metode	U	Type
Produktivt talesprog	Ordforråd (+ kon.ord.)		Tjekliste	F*	I
	Ords endelser		Tjekliste	F*	I
	Sproglig kompleksitet	3 år	Tjekliste	F*	I
	Udtale af sproglyde	3 år	Imitation	P	I
	Historiefortælling		Billedelicitation	P	I
Receptivt talesprog	Sprogforståelse A+B		Billedudpegning Produktionstest	P	I+K
Lydlig opmærksomhed	Skelnen af sproglyde		Billedudpegning	P	I
	Rim	IS, BKL	Billedudpegning	P	I+K
	Bogstavkendskab	IS, BKL	Billedudpegning/ Produktionstest	P	I+K
	Hurtig navngivning	IS, BKL	Produktionstest	P	I
Kommunikative kompetencer	Kommunikative strategier		Tjekliste	P	I

WWW.SDU.DK/CFB

OVERBLIK PRÆSENTATION

- **HVILKE** sproglige dimensioner indgår?
- **HVILKE** metodiske principper er materialet baseret på?
 - Valg af metode til test af de sproglige områder
 - Valg af metode til identifikation af børn med sproglige forsinkelser

WWW.SDU.DK/CFB

UDFORDRING 4: SPROGPROBLEMER ER "USTABILE"

Sproglig parameter	Sene talere		Børn med typisk sprogudvikling	
	Antal forsinkede ved 7 år	%	Antal forsinkede ved 7 år	%
Receptivt ordforråd	6/128	5	4/109	4
Artikulation	9/128	7	2/109	2
"Intelligens"	8/127	6	4/109	4
Ekspressivt sprog	26/128	20	12/109	11
Syntaktisk	23/128	18	9/109	8
Semantik	24/128	19	17/109	16

WWW.SDU.DK/CFB

FORSKELLIGE SPROGVURDERINGSMETODER

- **KVANTITATIVE TILGANG** (strukturerede test, observation struktureret via tjeklister)
 - Normbaseret (sammenligne med andre børn)
 - Hvor mange ord kan barnet sammenlignet med andre?
 - Kriteriebaseret (sammenligne barnet med sig selv)
 - Kan barnet disse ord?
- **KVALITATIV TILGANG** (observation)
 - Skøn
 - Har barnet et godt ordforråd?

WWW.SDU.DK/CFB

KVANTITATIV TILGANG

- Børns samlede sproglige "niveau" afviger fra hinanden på en kvantitativ måde
 - Et barn med store sproglige problemer scorer lavt inden for alle sproglige problemer
 - Børn med sproglige forsinkelser scorer lavt på udvalgte sproglige områder
- Kvalitative forskelle med hensyn til *hvilke* sproglige områder børn scorer højere eller lavere på (af forskellige)

WWW.SDU.DK/CFB

FORSKELLIGE SPROGVURDERINGSMETODER

- KVANTITATIVE TILGANG (strukturerede test, observation struktureret via tjeklister)
 - Normbaseret (sammenligne med andre børn)
 - IDENTIFICERE BØRN MED SPROGLIGE FORSINKELSER
 - Kriteriebaseret (sammenligne barnet med sig selv)
 - FØLGE BARNES UDVIKLING OVER TID
- KVALITATIV TILGANG (observation)
 - Skøn
 - FØLGE BARNES UDVIKLING OVER TID

WWW.SDU.DK/CFB

VALGTE METODE

- Vurderingen skal være ensartet, valid og pålidelig
- Normrefereret baseret på normeringsstudie
- Faste cut-off scorere
 - Særlig indsats (≈ 5% af børnene)
 - Fokuseret indsats (≈ 10% af børnene)
 - Generel indsats (≈ 85% af børnene)
- Alders- og kønsspecifikke normer

WWW.SDU.DK/CFB

NORMERING AF MATERIALET

- Fastsættelse af såvel alders og kønsspecifikke normer (særlig indsats, fokuseret indsats og generel indsats)
- Beskrive intern validitet

	I alt	Heraf tosprogede
3 år	1351 (790)	229
Inden skolestart	1740 (1033)	448
Bh.kl	1156 (609)	251
Bh.kl - klasse	1588 (709)	316

- Ligelig kønsfordeling
- Forældres uddannelsesmæssige fordeling er repræsentativ

WWW.SDU.DK/CFB

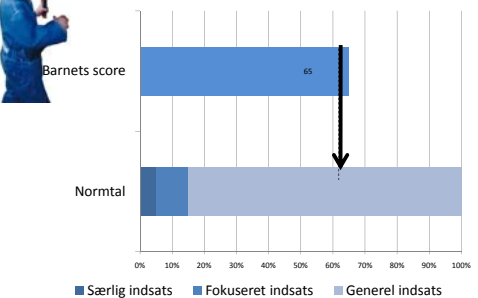
RESULTAT AF SPROGVURDERING

- Placering af barnet i indsatsgruppe
 - Samlet score på basis af de deltest der indgår afhængig af tester (udregnes af system)

WWW.SDU.DK/CFB

RESULTAT 1: SAMLET SCORE (barn)

Barnets score: 65

Normaltal

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

■ Særlig indsats ■ Fokuseret indsats ■ Generel indsats

WWW.SDU.DK/CFB

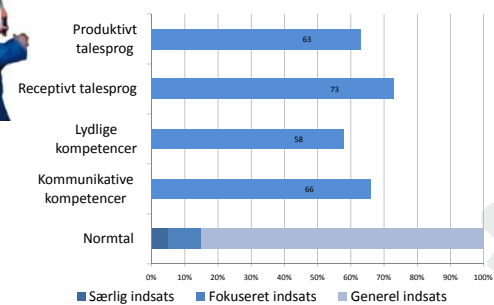
RESULTAT AF SPROGVURDERING

- Placering af barnet i indsatsgruppe
 - Samlet score på basis af de deltest der indgår afhængig af tester (udregnes af system)
- Barnets sproglige profil
 - På basis af 4 delscorer

WWW.SDU.DK/CFB

RESULTAT 2: SPROGLIG PROFIL (barn)

Dimension	Score
Produktivt talesprog	63
Receptivt talesprog	73
Lydlige kompetencer	58
Kommunikative kompetencer	66

Normtal: Særlig indsats (0-10%), Fokuseret indsats (10-20%), Generel indsats (20-100%)

- Kvalitative oplysninger

WWW.SDU.DK/CFB

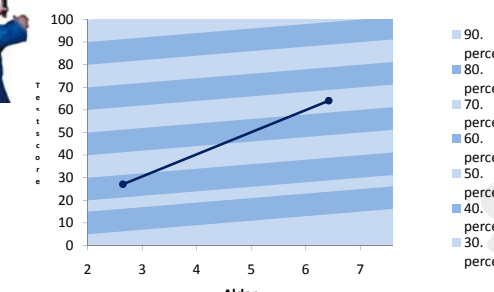
RESULTAT AF SPROGVURDERING

- Placering af barnet i indsatsgruppe
 - Samlet score på basis af de deltest der indgår afhængig af tester (udregnes af system)
- Barnets sproglige profil
 - På basis af 4 delscorer
- Barnets sproglige udvikling over tid
 - På basis af samlet score udregnet på forskellige alderstrin

WWW.SDU.DK/CFB

RESULTAT 3: SPROGLIG UDVIKLING OVER TID (barn)

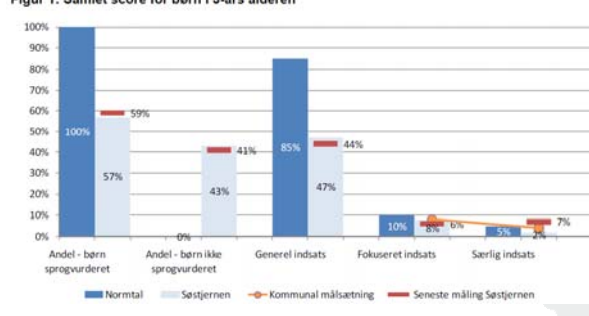
Alder	Score
3	~28
7	~65

Percentiler: 90., 80., 70., 60., 50., 40., 30.

WWW.SDU.DK/CFB

RESULTAT: SAMLET SCORE (børnegruppen)

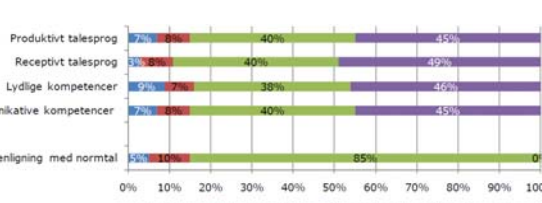
Figur 1: Samlet score for børn i 3-års alderen*

Kategori	Normalt	Sestjernen	Kommunal målsætning	Seneste måling Sestjernen
Andel - børn sprogvurderet	100%	57%	-	59%
Andel - børn ikke sprogvurderet	0%	43%	41%	44%
Generel indsats	85%	47%	-	-
Fokuseret indsats	10%	6%	6%	5%
Særlig indsats	5%	2%	7%	-

WWW.SDU.DK/CFB

RESULTAT: SPROGLIG PROFIL (børnegruppen)

Dimension	Særlig indsats	Fokuseret indsats	Generel indsats	Børn ikke sprogvurderet
Produktivt talesprog	2%	8%	40%	45%
Receptivt talesprog	3%	8%	40%	49%
Lydlige kompetencer	7%	7%	38%	46%
Kommunikative kompetencer	7%	8%	40%	45%
Sammenligning med normalt	50%	10%	85%	0%

WWW.SDU.DK/CFB

Handleark

HANDLINGS-PROFIL	HANDLING					EVALUERING			
	Profil	Udførelse	Mål	Tilgængelighed	Ansvar	Metode	Ansvar	Resultat	Status
SAMLET PROFIL									
Samlet score									
SPECIFIK PROFIL									
Produktive kompetencer									
Receptiv kompetence									
Læsekompetence									
Normative kompetencer									

WWW.SDU.DK/CFB

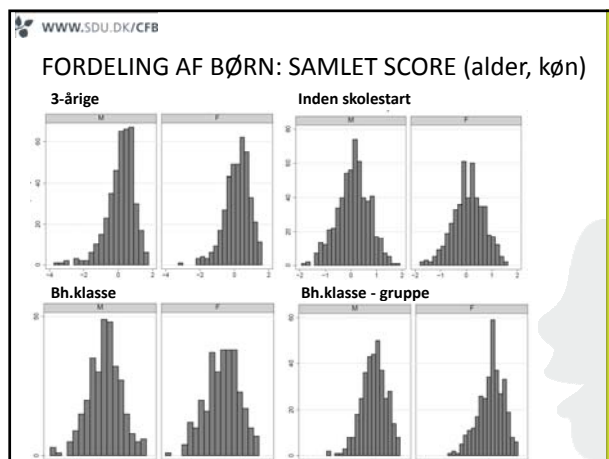
OVERBLIK PRÆSENTATION

- **HVILKE** sproglige dimensioner indgår?
- **HVILKE** metodiske principper er materialet baseret på?
 - Valg af metode til test af de sproglige områder
 - Valg af metode til identifikation af børn med sproglige forsinkelser
- **HVILKE** forventninger kan vi have til materialet?
 - Sammenligne med andre test
 - Sammenligne sprog vurderingsresultater med hvad vi forventer med udgangspunkt i litteraturen

WWW.SDU.DK/CFB

BEGRÆSNINGER

- Manglende empiri
 - Sprog tilegnelsen fra 5 år til bh.klasse (alle)
 - Sproglige og dansksproglige kompetencer 3 år til bh.klasse (tosprogede børn)
 - Sammenhængen mellem talesprogsudviklingen og læseudviklingen fra 3 og bh.klasse
- Pilotafprøvninger ikke synkroniseret med endelige anvendelse
- Tidshorisont for udvikling

WWW.SDU.DK/CFB

INTERN VALIDERING

- Er den samlede score normalfordelt?
 - **JA...men enkelte deltest kan forbedres!**
- Hvor god er reliabiliteten inden for deltest?
 - Chronbach's alpha (fra 0.70 til 0.95)
 - Tilsvarende Item-total korrelationer
 - **MEGET GOD**
- Vurderer materialet en bred vifte af sproglige kompetencer?
 - Interne korrelationer (fra 0.3-0.8 – de fleste 0.4-0.6...når testen administreres rigtigt)
 - **Alle deltest måler sprog – men ikke de samme!**

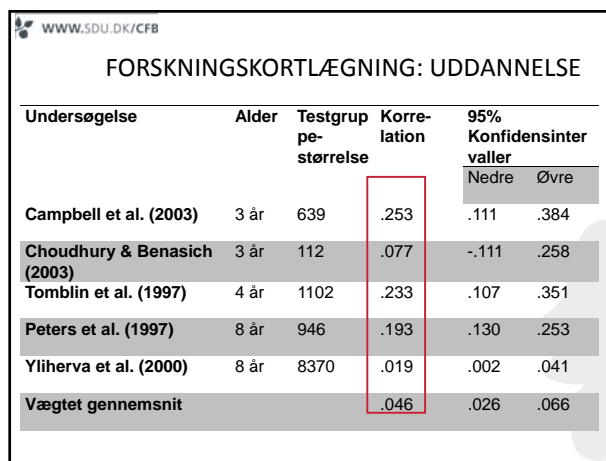
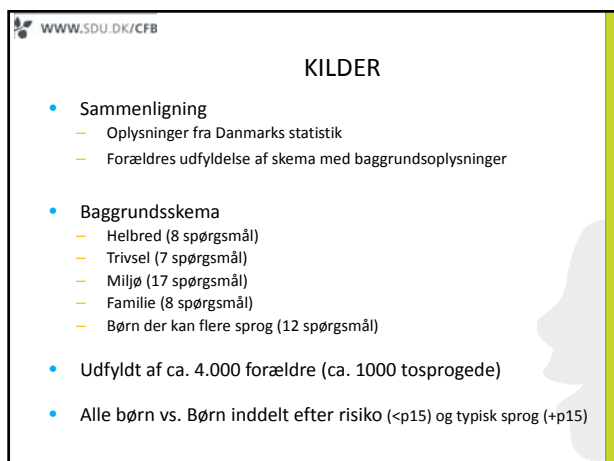
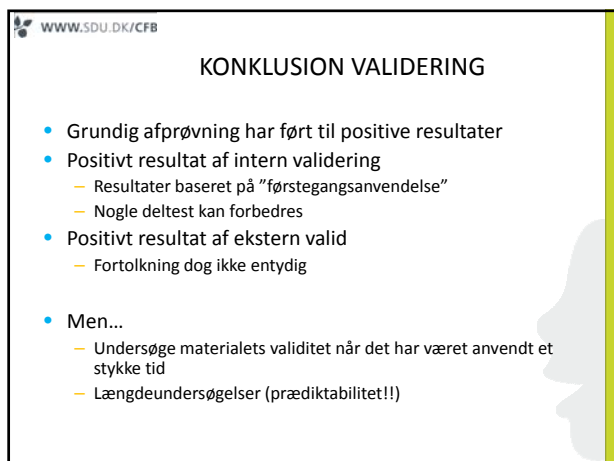
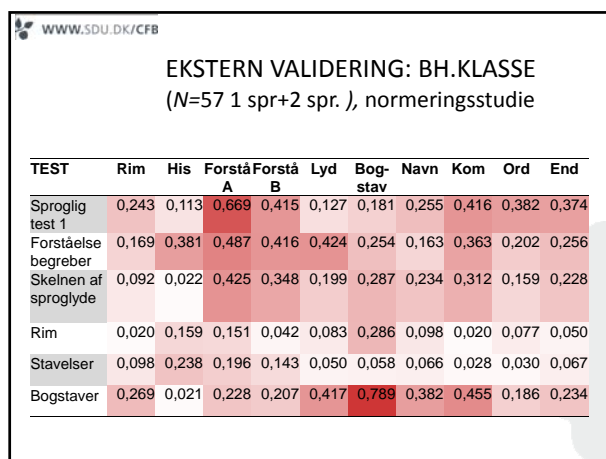
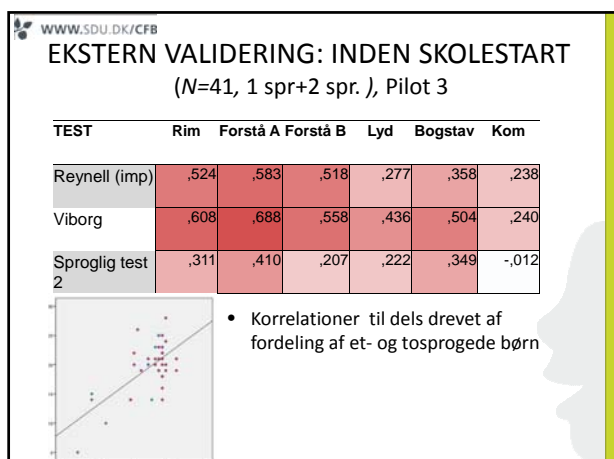
WWW.SDU.DK/CFB

EKSTERN VALIDERING

Reynell Sproglig test 1 Receptivt ordforråds- Datid
(Imp. + Eks.) test

The figure shows four illustrations of language tests. From left to right: 1. Reynell (Imp. + Eks.) showing a child with toys. 2. Sproglig test 1 showing a child with a book. 3. Receptivt ordforråds-test showing a child with a book and a bell. 4. Datid showing two children with books.

- Ingen gold standard
- 5 eksisterende materialer (men ikke dokumenteret)
- Fortolkning af resultat usikkert hvis uoverensstemmelse

WWW.SDU.DK/CFB

BLESES ET AL. (2010): MORS UDDANNELSE (N=7.512)

Variable	t	p	Cohen's d	Effektstørrelse
Ordforråd	5,874	<.001	0,394	Medium
Kompleksitet	10,886	<.001	0,758	Stor
Udtale af lyde	4,861	<.001	0,332	Lille
Skelnen af lyde	5,482	<.001	0,372	Medium
Hukommelse	7,625	<.001	0,509	Medium
Forståelse	9,747	<.001	0,676	Medium
Kommunikation	8,428	<.001	0,568	Medium

55

WWW.SDU.DK/CFB

NORMERINGSSTUDIE: Placering i indsatsgrupper

- Højeste uddannelse i familien (5-årige, men repræsentativt)

	Generel	Fokuseret	Særlig
Grundskole	48%	23%	29%
Gymnasiet	50%	32%	18%
Erhvervsfaglig	73%	14%	13%
KVU	80%	11%	9%
MVU	83%	13%	4%
LVU	89%	7%	4%

*Danmark, Grønland, Færøerne

WWW.SDU.DK/CFB

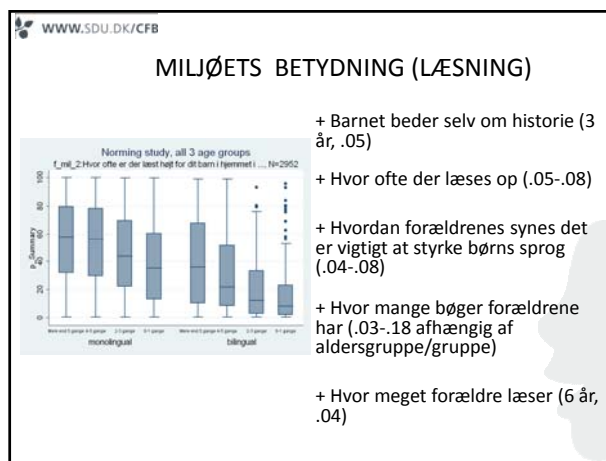
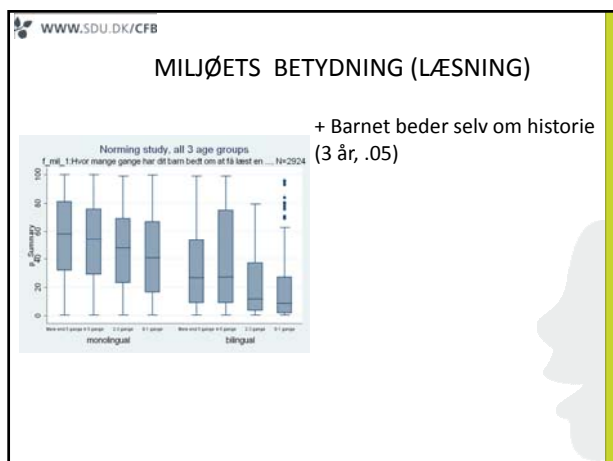
SOCIALE FAKTORER/ADFÆRD

- Kortlægning: mindre øget risiko for sociale problemer/ adfærdsproblemer hos børn med sproglige forsinkelser
- Baggrundsspørgsmål:
 - Hvor godt trives barn?
 - Hvor tit har barnet besøgt/haft besøg af venner?
 - Hvor tryk er barnet i nye situationer?
 - Hvor god er barnet til at koncentrere sig?
 - Hvor tit har barnet konflikter med andre?
 - Hvor tit har barnet problemer med at sove?
 - Antal timer barnet sover?
- Kun sammenhæng for børn <p15
 - + koncentration 6 år (.06)
 - + antal timer barnet sover 6 år (.04)

WWW.SDU.DK/CFB

MILJØETS BETYDNING (LÆSNING)

- Forskning (herunder dansk): sammenhænge mellem sprogtilegnelsen og mor og fars læsevaner, antal bøger mm.
- Baggrundsspørgsmål om læsevaner (forældres/børns), måder at interagere med barn på, holdninger mm.
- Både sammenhæng for hele gruppen og for børn <p15

WWW.SDU.DK/CFB

SPROGPROBLEMER I FAMILIEN

- Kortlægning: lille øget risiko hvis forældre har haft sprogproblemer
- Baggrundsspørgsmål:
 - Mor/far gode til at stave?
 - Mor/far gået til talepædagog?

Kun sammenhæng for børn <p15

- + far stavning 5-6 år (.04-.05)
- + mor stavning 5 år (.03)

WWW.SDU.DK/CFB

SAMMENHÆNG MED BAGGRUNDSFAKTORER

- Finder overvejende samme sammenhænge som andre undersøgelser har vist
 - Socioøkonomisk status (udd.)
 - Sociale/adfærdsmæssige faktorer
 - Sprogproblemer i familien
 - Miljøets betydning (læsning)
 - Tosproget baggrund
- Mere detaljerede undersøgelser på vej

WWW.SDU.DK/CFB

Oversigt

- Om begrebet "tosproget"
- Sprogvurdering af tosprogede
- Opfølgning på tosprogede med lav vurdering

WWW.SDU.DK/CFB

Om begrebet "tosproget"

WWW.SDU.DK/CFB

Gæt hvem der er tosproget!

WWW.SDU.DK/CFB

Eksempler på tosprogede

- Mor tyrkisk far tyrkisk
- Mor tysk far tysk
- Mor Dansk far norsk
- Mor fransk far dansk

WWW.SDU.DK/CFB

Eksempler på tosprogede

- Mor tyrkisk far tyrkisk
- Mor tysk far tysk

} Sekventielt tosprogede

- Mor Dansk far norsk
- Mor fransk far dansk

} Simultant tosprogede

WWW.SDU.DK/CFB

Definition

- Tosprogethed er regelmæssig brug af to (eller flere) sprog, og tosprogede er de personer der behøver og bruger to (eller flere) sprog i hverdagen (Grosjean 1992)

WWW.SDU.DK/CFB

Typiske tosprogede

	Tidligt tosproget	Sent tosproget
Simultant	Forældre taler forskellige sprog	÷
Sekventielt Primær	Forældre samme sprog, familien i andet land	Voksen flytter til andet land
Sekventielt Sekundær	To sprog i et land fx Belgien, Spanien, Indien	Voksen der har studeret sprog.

WWW.SDU.DK/CFB

Typiske tosprogede

	Tidligt tosproget	Sent tosproget
Simultant	Forældre taler forskellige sprog	÷
Sekventielt Primær	Forældre samme sprog, familien i andet land	Voksen flytter til andet land
Sekventielt Sekundær	To sprog i et land fx Belgien, Spanien, Indien	Voksen der har studeret sprog.

WWW.SDU.DK/CFB

Sprogvurdering af tosprogede

WWW.SDU.DK/CFB

Formål med test af tosprogede

- Identificere:
 - børn som er bagud med dansk
 - børn med generelle sproglige problemer*Danskproblemer ≠ sprogproblemer*
- Optimalt at teste begge sprog
- Problem: vanskeligt og ekstremt kostbart at teste alle modersmål
- Løsning: Begynde med at teste dansk
 - Baseret på norm for danske et sprogede

WWW.SDU.DK/CFB

Test af tosprogede

Farer ved kun at teste dansk:

- Tosproget \neq toetsprogede
- Tosproget ikke bare en tosproget
 - Hvor lang tid med dansk?
 - Hvor meget dansk?
 - Oprindelse
 - Socioøkonomi

WWW.SDU.DK/CFB

Tosprogede i normeringsstudie

- Ca. 1000 tosprogede
- Ca. 600 med udfyldt spørgeskema
- Ca. 475 med udfyldte skemaer og næsten alle tests
 - Modersmål: *At Peter skal tale godt*

WWW.SDU.DK/CFB

Tosprogede i normeringsstudie

- Ca. 1000 tosprogede
- Ca. 600 med udfyldt spørgeskema
- Ca. 475 med udfyldte skemaer og næsten alle tests
 - Modersmål: *At Peter skal tale godt*
 - Moders mål: *At Peter skal tale godt*

WWW.SDU.DK/CFB

Resultater - tosprogede

Halvdelen af de tosprogede ligger inden for den etsprogede "normal-norm" Ingen dansk-problemer eller generelle sproglige problemer for denne store gruppe

Gruppe	% i "Generel indsats"
1-sp	~82
2-sp	~50

WWW.SDU.DK/CFB

Tosprogede

- Hvorfor har halvdelen lav score?
 - Har gennemsnitligt lært dansk i kortere tid
 - Skal lære to sprog – tager længere tid
 - Tosprogede \neq to etsprogede i én, forventes at score lidt lavere
- Hvem har oftest problemer?
 - Mao. hvilke faktorer spiller ind?

WWW.SDU.DK/CFB

Resultater - tosprogede

Tosprogede haler ind på etsprogede over tid
 Begynder med dansk som 2-årig:
 3 år: dansk 1/3 af livet,
 7 år dansk 5/7 af livet

Sprogstimulering?

År/Stage	1-spr (%)	2-spr (%)
3 år	~85	~45
F.skole	~80	~50
BH-klasse	~80	~60

WWW.SDU.DK/CFB

Faktorer for dansk-niveau

- Tid

WWW.SDU.DK/CFB

Resultater - tosprogede

Simultant tosproget = én dansk forælder
 Sekventielt tosproget = ingen dansk forælder

Færre sekventielt end simultant tosprogede i generel indsats = fordel med dansk forælder

Men færre simultant tosprogede end etsprogede i generel indsats

Gruppe	% i "Generel indsats"
1-spr	~82
Simult	~70
Sekven	~40

WWW.SDU.DK/CFB

Resultater - tosprogede

Over tid simultant tosprogede = etsprogede i sprogvurdering

Forskel mindskes ml. grupperne

Tosprogethed i sig selv hindrer ikke dansk

Gruppe	3 år	F.skole	BH-klasse
1-spr	~82	~80	~80
Simult	~65	~70	~82
Sekven	~32	~42	~50

WWW.SDU.DK/CFB

Faktorer for dansk-niveau

- Tid
- Kronologi: simult. bedre end sekv. for dansk sprog i begyndelsen
 - Men forskel mindskes over tid
 - Ukendt om forskel varer ved

WWW.SDU.DK/CFB

Resultater - tosprogede

Vestlig hvis mindst én vestlig forælder.

Vestlig baggrund en fordel

Gruppe	% i "Generel indsats"
1-spr	~82
1 da foræ	~70
Vest	~68
Ikke-vest	~38

WWW.SDU.DK/CFB

Resultater - tosprogede

Forskellen mindskes over tid for både vestlige og ikke-vestlige tosprogede

Gruppe	3 år	F.skole	BH-klasse
1-spr	~82	~80	~80
1 Da foræl	~68	~70	~82
Vest	~68	~65	~75
Ikke-vest	~32	~40	~45

WWW.SDU.DK/CFB

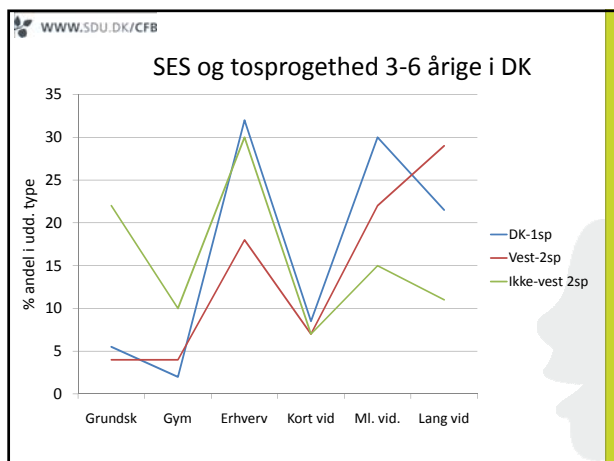
Faktorer for dansk-niveau

- Tid
- Kronologi: simult. bedre end sekv. for dansk sprog i begyndelsen
 - Men forskel mindskes over tid
 - Ukendt om forskel varer ved
- Oprindelse (vestlig oprindelse en fordel)
 - Men forskel mindskes over tid

WWW.SDU.DK/CFB

Faktorer for dansk-niveau

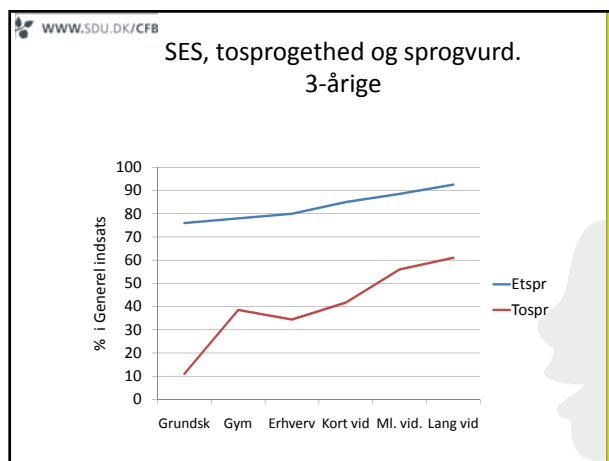
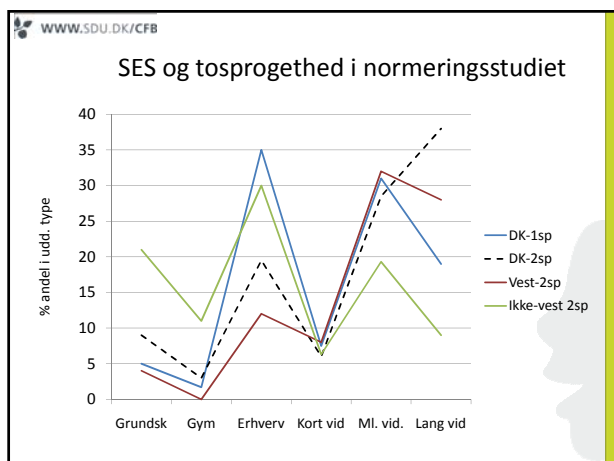
- Tid
- Kronologi: simult. bedre end sekv. for dansk sprog i begyndelsen
 - Men forskel mindskes over tid
 - Ukendt om forskel varer ved
- Oprindelse (vestlig oprindelse en fordel)
 - Men forskel mindskes over tid
 - Vestlig fordel: Socio-økonomi? Kultur?

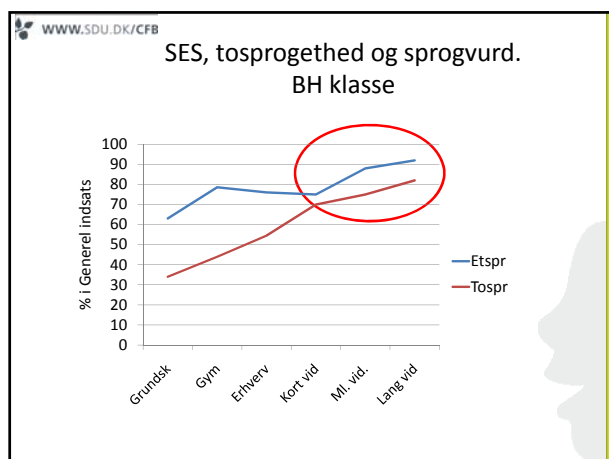
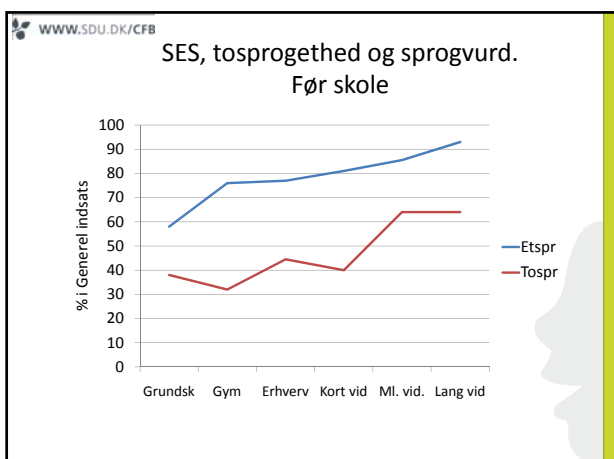

WWW.SDU.DK/CFB

SES og tosprogethed i normeringsstudiet

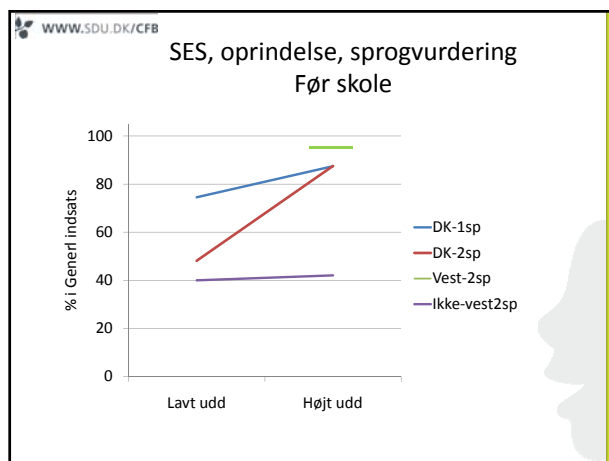
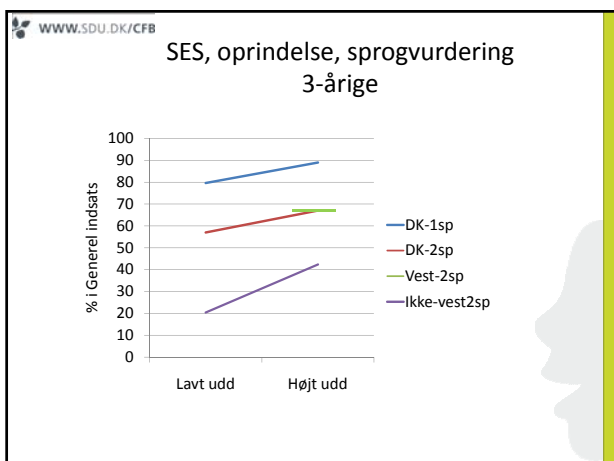
- Tosproget: mindst én forælder har et andet modersmål end dansk
- Vestlig hvis mindst én vestlig forælder
- Uddannelses-niveau bestemt efter den højeste uddannelse hos de to forældre

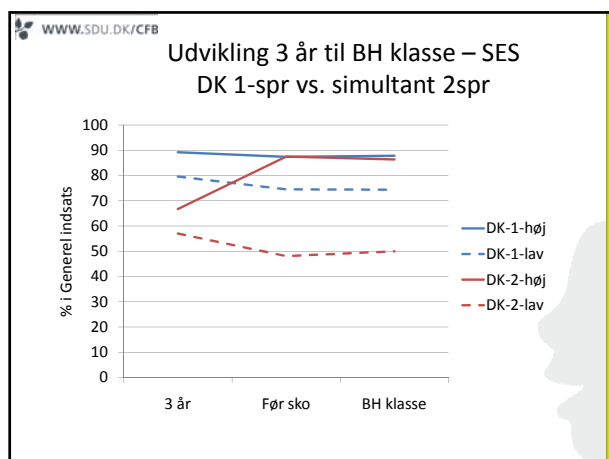
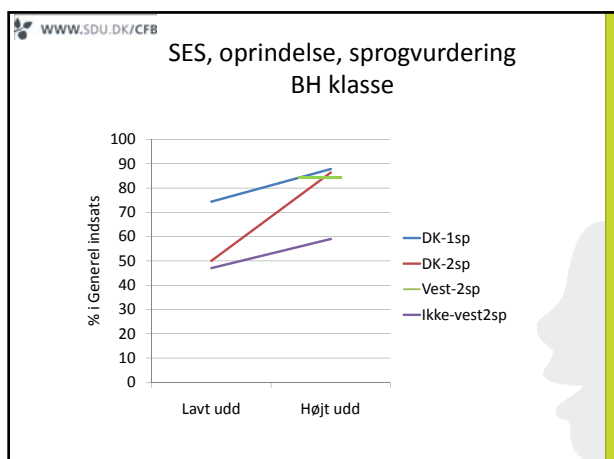

- WWW.SDU.DK/CFB
- ### SES, tosprogethed og sprogvurd.
- Stadig effekt af tosprogethed når SES er den samme
 - Forskel mindskes fra 3 år til BH klasse
 - Mindst forskel for højtuddannede

- WWW.SDU.DK/CFB
- ### SES og oprindelse
- Effekt af oprindelse, vest/ikke-vest
 - Flere vestlige højtuddannede
 - Effekt af oprindelse = effekt af SES?
 - Pga. af små celler, kun *lavt vs. højt uddan.*

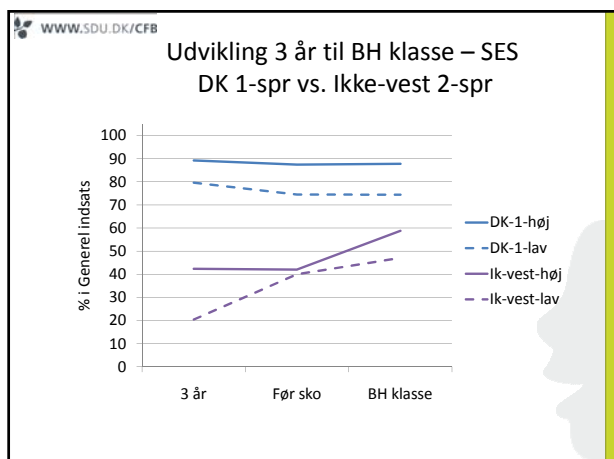
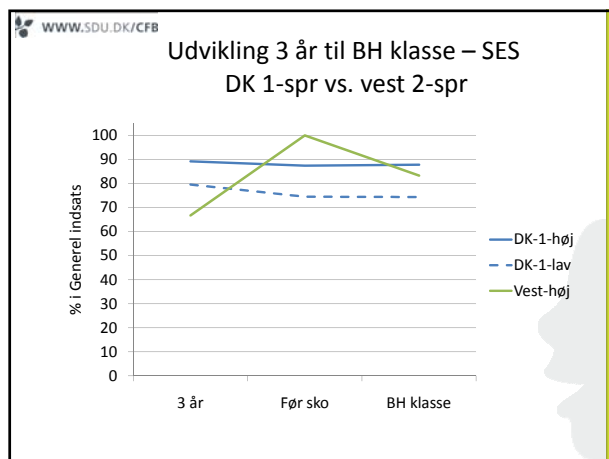

WWW.SDU.DK/CFB

INTERN VALIDERING

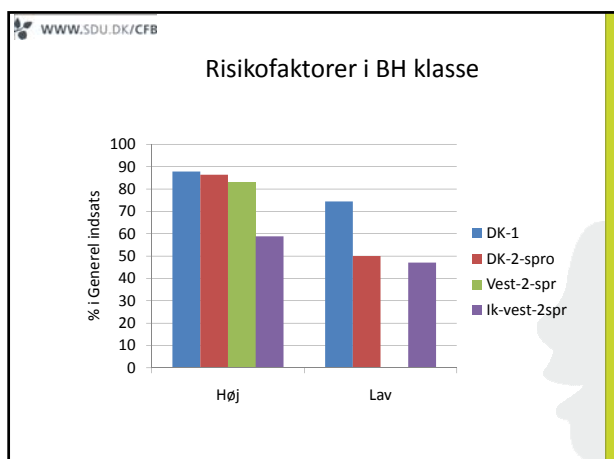
- Er den samlede score normalfordelt?

WWW.SDU.DK/CFB

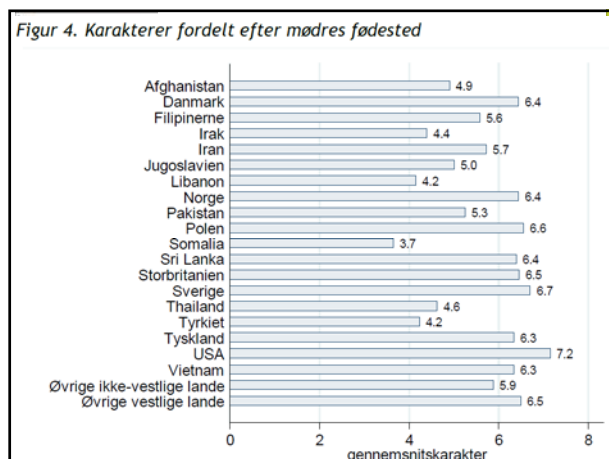
Udvikling

- Det vigtige er ikke tosprogedes niveau på et givet tidspunkt
- Det vigtige er muligheden for **udvikling**
- Hvad har mest betydning for sproglig niveau i BH klasse?
 - Tosprogethed?
 - SES?
 - Oprindelse?

- WWW.SDU.DK/CFB
- ### Reelle risikofaktorer
- Tosprogethed i sig selv er ikke en risikofaktor
 - De vigtigste faktorer er:
 1. Lav SES
 2. Lav SES faktor forstærket af tosprogethed
 3. Ikke-vestlig baggrund uanset SES

- WWW.SDU.DK/CFB
- ### Risikofaktorer
- JAMEN DET ER JO DET VI HELE TIDEN HAR VIDST!!!
DET ER DE BRUNE!!!
 - Ja, men ikke "de tosprogede"
 - Andre faktorer
 - Har betydning for indsats

- WWW.SDU.DK/CFB
- ### Fejlagtigt fokus på tosprogethed
- Stimulation af tosprogede er en succes!
 - Større betydning af
 - SES
 - Kultur
 - Integration? Sprogbrug?

WWW.SDU.DK/CFB

Opfølgning på tosprogede med lav vurdering

Test af tosprogede

Danskproblemer?
Nej

Sprogproblemer?
Nej

score

Dansk

Test af tosprogede

Danskproblemer?
Ja

Generelle sprogproblemer?

score

Dansk

Konceptuelt ordforråd

- Desværre ikke muligt at lave omfattende test på modersmål
- Løsning: se på "konceptuelt ordforråd"
 - Ordforråd på første- og andetsproget, hvor dubletter kun tæller en gang.
 - Antal koncepter som barnet har ord for

Ordforråd i hvert sprog: 2 ord

Dansk etsproget	dansk-engelsk tosproget	engelsk etsproget
cykel	cykel --	bike
stok	-- cane	cane
næse	næse nose	nose

Samlet ordforråd: 4 ord

Dansk etsproget	dansk-engelsk tosproget	engelsk etsproget
cykel	cykel --	bike
stok	-- cane	cane
næse	næse nose	nose

Konceptuelt ordforråd: 3 ord

Dansk etsproget	dansk-engelsk tosproget	engelsk etsproget
cykel		bike
stok		cane
næse		nose

WWW.SDU.DK/CFB

Konceptuelt ordforråd

- 3-årige 100 ord. Oversat til 5 arabiske dialekter, polsk, russisk og tyrkisk
- Resten af 3-årige og de ældre børn (80 ord): danske lister
- Besvarelser for 558 børn
- Bør svare ca. til etsprogedes ordforråd
 - Lidt mindre i begyndelsen

WWW.SDU.DK/CFB

Konceptuelt ordforråd

Konceptuelt ordforråd hos tosprogede lidt mindre ved 3 år. Senere ingen forskel

”Normalt” konceptuelt ordforråd: lav dansk score skyldes ikke generelle problemer med sprog

Alder	1-spr	2-spr
3 år	~90	~75
F.skole	~85	~75
BH-klasse	~95	~95

WWW.SDU.DK/CFB

Score i deltests

- Deltests hvor tosprogede kan score på højde med etsprogede (fordels-tests)
- Her analyser af fire kategorier af tests
 - Lydlig opmærksomhed
 - Receptivt sprog
 - Produktivt sprog
 - Kommunikative strategier

WWW.SDU.DK/CFB

Produktivt sprog

Produktivt sprog på højde med etsprogede i BH klasse hos simultant tosprogede

Ikke fordelstest

Alder	1-spr	1 Da foræl	Vest	Ikke-vest
3 år	~50	~35	~35	~15
F.skole	~50	~40	~35	~25
BH-klasse	~50	~45	~30	~25

WWW.SDU.DK/CFB

Receptivt sprog

Receptivt sprog næsten på højde med etsprogede i BH klasse hos simultant og vestlige tosprogede

Fordelstest i BH klasse?

Alder	1-spr	1 Da foræl	Vest	Ikke-vest
3 år	~50	~35	~35	~15
F.skole	~50	~40	~45	~25
BH-klasse	~50	~45	~45	~25

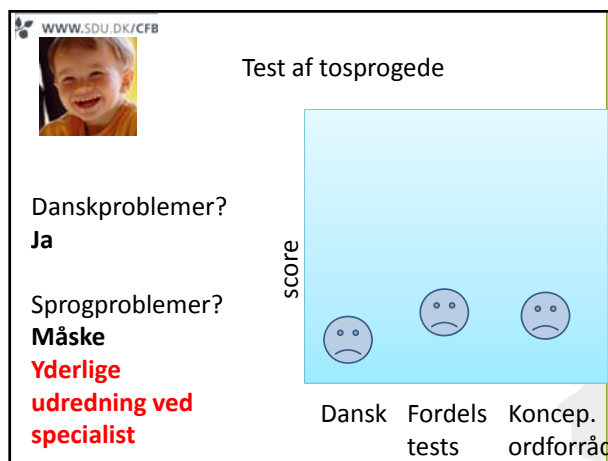
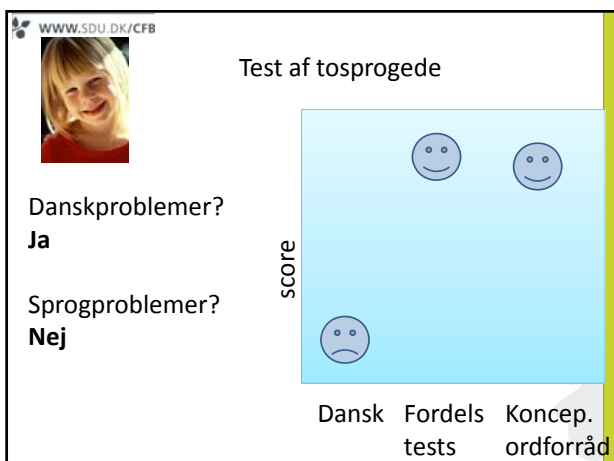
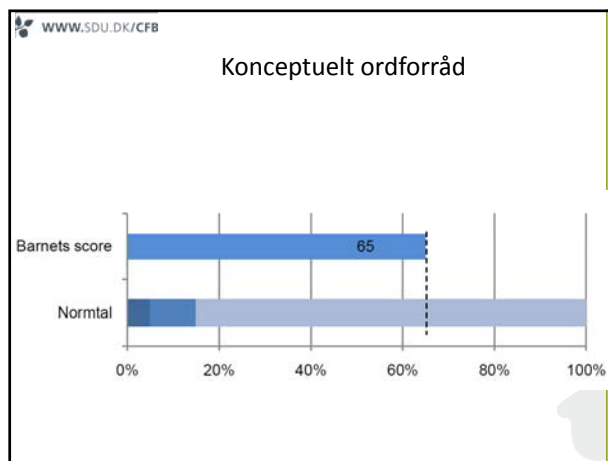
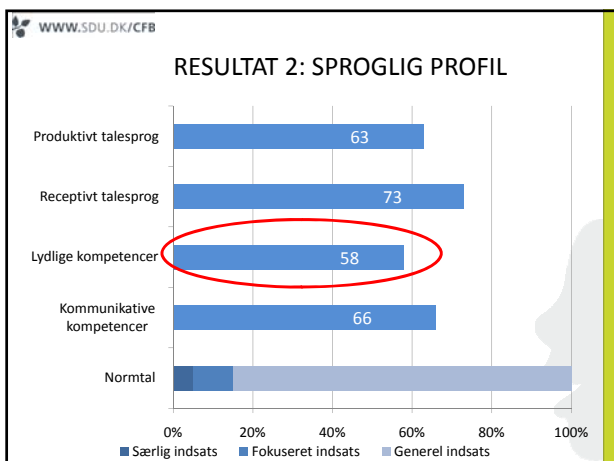
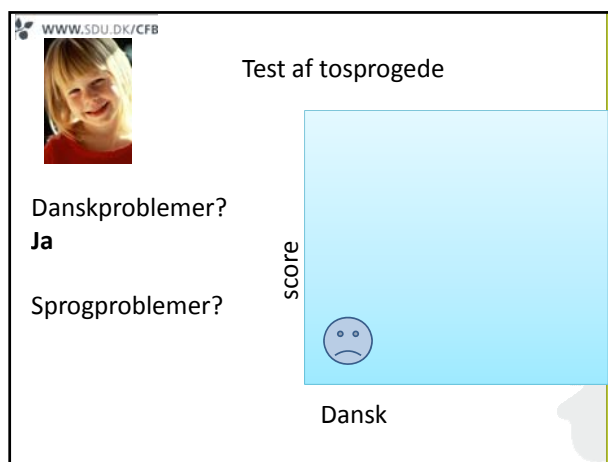
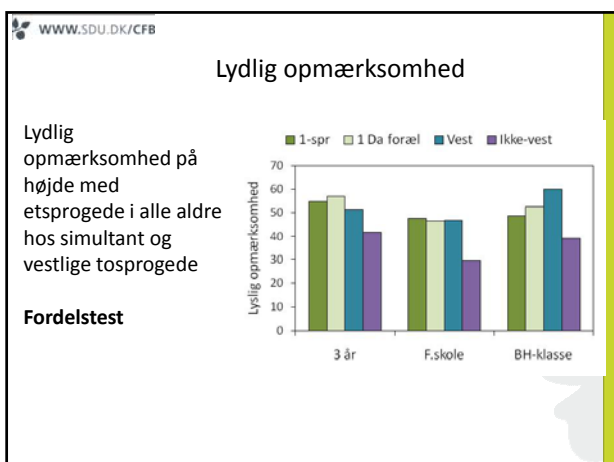
WWW.SDU.DK/CFB

Kommunikative strategier

Kommunikative strategier på højde med etsprogede i BH klasse hos simultant og vestlige tosprogede

Fordelstest i BH klasse?

Alder	1-spr	1 Da foræl	Vest	Ikke-vest
3 år	~50	~40	~40	~25
F.skole	~50	~40	~45	~25
BH-klasse	~50	~45	~55	~25

WWW.SDU.DK/CFB

Tosprogede med lav score i dansk

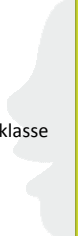
- Mulige forklaringer
 - Har lært dansk i for kort tid
 - Bruger dansk for lidt (mere brug af dansk er associeret med højere score i dansk)
 - Generelle sprogproblemer som også ses hos etsprogede (Husk 15% etsprogede scorer også lavt)
- Følge over tid (mangler værktøjer)

WWW.SDU.DK/CFB

Opsummering tosprogede

- 50% tosprogede har ingen dansk-problemer
- Færre med problemer blandt
 - ældre børn
 - Vestlige børn (mindst én vestlig forælder)
 - Simultant tosprogede (én dansk forælder)
- Men kun tendenser!!!
 - Nogle simultant og vestlige tosprogede har probl.
 - Næste halvdelen af ikke-vestlig har ingen probl. I BH-klasse

WWW.SDU.DK/CFB

Fremtid

- Konceptuelt ordforråd skal vurderes med modersmålsister på alle sprog
- Værktøjer til at
 - følge børn over tid
 - Dybere udredning
- Mere forskning i baggrundsfaktorer
- Forskning i effektivitet af intervention
- Nye typer intervention

